

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1946 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 182) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna

dels till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond ett förslagsanslag av 16 863 000 kronor,

dels till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond ett förslagsanslag av 6 674 000 kronor,

dels ock till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond ett förslagsanslag av 10 531 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 62, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 1 februari 1946, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid nämnda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47;

dels ock för budgetåret 1946/47 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande anslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond, förslagsanslag	kronor	17 163 000
Marinens delfond, förslagsanslag	»	6 814 000
Flygvapnets delfond, förslagsanslag	»	10 506 000

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter å en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Denna fastighetsredovisning omfattar dock icke befestningsanläggningar, ej heller fastigheter av enbart kulturhistoriskt värde. Sedan i enlighet med beslut av 1943 års riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk, varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning å en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond, ha vidare de av fabrikerna disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden.

Försvarets fastighetsfond består av tre delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond och flygvapnets delfond.

Staten för budgetåret 1946/47 upptager följande titlar, nämligen inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt C. Diverse inkomster ävensom å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningskonto, C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden samt Överskott att tillföras riksstaten. Under envar av dessa titlar å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas inkomsterna respektive utgifterna särskilt för varje delfond.

Till grund för det föreliggande statförslaget ligga framställningar från arméns fortifikationsförvaltning den 26 oktober 1945, från marinförvaltningen den 28 september 1945 och från flygförvaltningen den 14 augusti 1945, över vilka framställningar riksräkenskapsverket den 8 december 1945 ävgit utlåtande.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. har departementschefen erinrat om 1945 års riksdags beslut om bibehållande av den procentuella beräkningsmetoden.

Med hänsyn till att inom ett så betydande fastighetsbestånd som det varom här vore fråga årligen måste uppkomma oförutsedda behov av smärre nybyggnads- och förändringsarbeten av den art, att kostnaderna icke lämpligen borde bestridas från de för reparation och underhåll av byggnader under fastighetsfonden beräknade medlen beslöt 1945 års riksdag, att för ändamålet skulle anvisas ett särskilt investeringsanslag under varje delfond av fastighetsfonden. Riksdagen förutsatte emellertid, att anslagen finge tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke borde tillgodoses med anlåtande av anslagsposterna till reparations- och underhållskostnader eller genom särskild medelsanvisning å kapitalbudgeten. I årets statsverksproposition, Kapitalbudgeten, ha till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten för budgetåret 1946/47 under försvarets fonder, försvarets fastighetsfond, äskats följande investeringsanslag, nämligen under arméns delfond 150 000 kronor, marinens delfond 75 000 kronor och flygvapnets delfond 50 000 kronor.

Departementschefen, som redogjort för myndigheternas förslag till beräkning av reparations- och underhållskostnaderna för nästa budgetår, har i detta ämne för egen del anfört, bland annat, följande.

Såsom framgår av det föregående har fjolårets riksdag fastställt de grunder som skola följas vid beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1946/47. Förvaltningsmyndigheternas och riksräkenskapsverkets beräkningar ha skett i enlighet härmed. Riksräkenskapsverket har därvid beräknat de procentuella underhållskostnaderna för äldre byggnader i enlighet med det underhållskostnadsindex — 152 — som angivits i byggnadsstyrelsens skrivelse den 30 oktober 1945 med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond, vilket innebär att de procentuella underhållskostnaderna för äldre byggnader av riksräkenskapsverket beräknats

efter ett procenttal av 1,7 % i fråga om arméns och flygvapnets delfonder samt 2,3 % i fråga om marinens delfond, under det att vederbörande förvaltningsmyndigheter härutinnan räknat med ett något lägre procenttal, eller 1,6 % respektive 2,2 %. Mot de av riksräkenskapsverket tillämpade procenttalen ävensom de fastighetsvärden, som av ämbetsverket lagts till grund för beräkningen av de procentuella underhållskostnaderna, har jag ej något att erinra.

Departementschefen har meddelat, att statens organisationsnämnd gjort framställning om anvisande av ett utom försvarsgrenarna stående anslag av 500 000 kronor för bestridande av bland annat kostnader för sådana lokaländringar, som påkallas av de av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärderna. Enligt departementschefens uppfattning vore det önskvärt, att medel stode till förfogande för detta ändamål. I annat fall kunde ifrågavarande rationaliseringsåtgärder onödigtvis fördröjas, vilket skulle kunna medföra merutgifter för statsverket. I den mån på grund av organisationsnämndens ifrågavarande verksamhet vissa mindre ändrings- och förbättringsarbeten erfordrades, vilka ej vore av natur att nämnvärt öka fastigheternas värde, borde kostnaderna härför kunna bestridas från den å respektive delfonder av försvarets fastighetsfond uppförda anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. Då organisationsnämnden företoge undersökningar icke blott vid arméns truppförband utan även vid marinens och flygvapnets regionala och lokala myndigheter, borde medel för bestridande av därav föranledda mindre inrednings- och ändringsarbeten beräknas under varje försvarsgrens delfond av fastighetsfonden. Departementschefen förordade därför, att under respektive delfonders anslagspost till reparations- och underhållskostnader m. m. uppfördes en särskild delpost, benämnd ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar. I avsaknad av närmare hållpunkter för bedömandet av medelsbehovets storlek beräknade departementschefen medelsbehovet under denna delpost till 200 000 kronor för arméns delfond samt 25 000 kronor för envar av marinens och flygvapnets delfonder. Departementschefen förutsatte, att delposterna finge tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Till frågan om anvisande av medel för bestridande av de i organisationsnämndens skrivelse angivna kostnaderna för blankettryck återkomme departementschefen framdeles.

I detta sammanhang har departementschefen erinrat, att riksdagen i skrivelse 1944: 322 förklarat sig icke ha funnit anledning till erinran mot ett i propositionen 1944: 175 framlagt förslag att inreda expeditionslokaler för sjunde militärbefälsstaben i förutvarande S:t Olofs sjukhus i Visby, i samband varmed sjukhuset skulle överföras från medicinalstyrelsens till lantförsvarets förvaltning. Då en del av sjukhuset upplåtits för användning såsom centraldispensär samt sjukhuset därjämte i händelse av krig avsetts att tagas i anspråk såsom evakueringssjukhus för omkring 100 patienter från nya S:t Olofs sjukhus, skulle enligt det i propositionen framlagda förslaget särskilda backer uppföras för tillgodoseende av evakueringsbehovet och centraldispen-

särens lokalbehov, varjämte dispensären under en kortare övergångstid avsetts skola erhålla provisoriska lokaler i en Gotlands artillerikår tillhörig barack. Av propositionen och handlingarna i ärendet framginge vidare, att kostnaderna för iordningställandet av den för dispensären provisoriskt under övergångstiden avsedda baracken, beräknade till 7 125 kronor, avsetts skola bestridas från den å staten för arméförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond upptagna posten till reparations- och underhållskostnader m. m. I skrivelse den 5 april 1945 anförde arméns fortifikationsförvaltning, att det, med hänsyn till den korta tid den omändrade baracken skulle komma att utnyttjas för angivna ändamål, befunnits lämpligare att försöka få evakueringsbarackerna uppförda inom så kort tid att dispensären kunde direkt överflyttas till en av dessa, varigenom den för dispensären erforderliga inredningen kunde utföras direkt i den därför avsedda baracken. Vid det förhållandet att fortifikationsförvaltningen genom sådant förfarande ej komme att behöva ställa medel till förfogande för anskaffande av provisorisk lokal för dispensären och då ett snabbt färdigställande av barackerna vore högeligen angeläget för att bereda staben lämpliga lokaler och därmed även undvika ytterligare hyreskostnader, funne ämbetsverket skäl föreligga att i stället härvid bidra med ifrågakarande belopp, 7 125 kronor. I anslutning till det anförda hemställde fortifikationsförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva ämbetsverket att lämna dylikt bidrag till bestridandet av merkostnaden för tillfällig inredning av en evakueringsbarack i Visby till dispensär.

Genom beslut den 13 april 1945 medgav Kungl. Maj:t, att merkostnaden för iordningställande av en evakueringsbarack i Visby till centraldispensär finge intill ett belopp av 7 125 kronor tills vidare bestridas från den förevarande posten till reparations- och underhållskostnader m. m. Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles, sedan frågan därom underställts riksdagens prövning, meddela beslut rörande kostnadernas slutliga bestridande.

Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, borde, framhåller departementschefen, berörda kostnad få slutligt bestridas av denna post. Anslagsberäkningen för nästa budgetår påverkades icke härav.

Rörande detaljberäkningen av de olika anslagsposterna får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Det *överskott*, som skall tillföras riksstatens driftbudget föreslås skola fortfarande såsom hittills varit fallet beräknas till 4 % å det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet. I enlighet med riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för budgetåret 1946/47 har överskottet å försvarets fastighetsfond i förslaget till riksstat beräknats för arméns delfond till 8 000 000 kronor, för marinens delfond till 3 625 000 kronor och för flygvapnets delfond till 5 700 000 kronor. Överskott att tillföras riksstatens driftbudget har departementschefen således beräknat i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag till 17 325 000 kronor. Denna uppskattning av överskottet har, framhåller departementschefen, legat till grund för den förordade beräkningen av ersättningsanslagen.

Den verkställda beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd har skett enligt den av 1945 års riksdag godkända s. k. procentuella beräkningsmetoden. Härvid har för det löpande ordinarie underhållet, i vad avser äldre byggnader, räknats med 1,7 % i fråga om arméns och flygvapnets delfonder samt 2,3 % i fråga om marinens delfond. Utskottet har icke något att erinra mot de sålunda tillämpade procenttalen.

Såsom i ärendet framhållits har statens organisationsnämnd hemställt om anslag för bestridande av, bland annat, kostnader för sådana lokaländringar, som påkallas av vissa av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärder. Utskottet finner i likhet med departementschefen lämpligt, att medel ställas till förfogande härför. Utskottet tillstyrker, att en särskild delpost, benämnd ändrings- och inredningsarbeten, föranledda av vissa organisationsundersökningar uppföres under de tre försvarsgrenarnas delfonders anslagsposter till reparations- och underhållskostnader m. m. Delposterna i fråga, vilkas belopp icke föranledda någon erinran från utskottets sida, torde böra tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Utskottet tillstyrker, att den uppkomna merkostnaden, 7 125 kronor, för iordningställande av en evakueringsbarack i Visby till centraldispensär må slutligt bestridas av den å staten för arméns delfond upptagna posten till reparations- och underhållskostnader m. m.

Vid sin granskning av den verkställda beräkningen i övrigt av den av Kungl. Maj:t föreslagna staten för försvarets fastighetsfond för nästa budgetår har utskottet icke funnit något härvidlag vara att erinra. Utskottet tillstyrker alltså det framlagda stafförslaget. Det torde, såsom departementschefen förutsatt, få ankomma på Kungl. Maj:t att med ledning av vunna erfarenheter medgiva den jämkning av medlen mellan de särskilda posterna, som inom ramen för respektive delposters slutbelopp befinnes erforderlig.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna bilagda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 (*bilaga*);

b) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond* för budgetåret 1946/47 under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen under

Arméns delfond	kronor	17 163 000
Marinens delfond	»	6 814 000
Flygvapnets delfond	»	10 506 000.

Stockholm den 22 mars 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Lindström, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, von Heland, Gillström, Berling*, fröken *Andersson*, herrar *Johan Eric Ericson, Sundberg, Albertsson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Rubbestad, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Viklund, Holmström*, fru *Alvén*, herrar *Petterson* i Degerfors, *Boman* i Kieryd, *Onsjö* och *Birke*.

Bilaga.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47.

		Kronor
Inkomster.		
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:</i>		
1. Arméns delfond	17 163 000	
2. Marinens delfond	6 814 000	
3. Flygvapnets delfond	10 506 000	
		34 483 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:</i>		
1. Arméns delfond	1 700 000	
2. Marinens delfond	600 000	
3. Flygvapnets delfond.....	380 000	
		2 680 000
<i>C. Diverse inkomster:</i>		
1. Arméns delfond	415 000	
2. Marinens delfond	42 000	
3. Flygvapnets delfond.....	20 000	
		477 000
	Summa	37 640 000
Utgifter.		
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:</i>		
1. Arméns delfond	8 398 000	
2. Marinens delfond	2 871 000	
3. Flygvapnets delfond.....	2 453 000	
		13 722 000
<i>B. Avsättning till värdeminskningskonto:</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis.....	1 880 000	
2. Marinens delfond, förslagsvis.....	810 000	
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	2 490 000	
		5 180 000
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	1 000 000	
2. Marinens delfond, förslagsvis.....	150 000	
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	263 000	
		1 413 000
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:</i>		
1. Arméns delfond	8 000 000	
2. Marinens delfond	3 625 000	
3. Flygvapnets delfond	5 700 000	
		17 325 000
	Summa	37 640 000